

Hyvinvointialueesta annetun lain muuttaminen ja väliaikainen muuttaminen

Lausunto Hallintovaliokunta 18.2.2026 / HE189/2025 vp

Kati Kälviäinen, talousjohtaja

Alueiden talouden lähtökohdat ja sopeutusaika erilaisia

- Lähtötilanne hyvinvointialueen käynnistyessä
- Keinovalikoima sopeuttamiseen: sirpalemaakunnat vs. kuntayhtymä
- Alueiden julkisten palveluiden käyttöaste palvelutarpeen tyydyttämiseksi on erilainen
- Nettokustannusuran taittuminen vs. tarvittava sopeutusaika
- Rahoituksen tarveperusteisuuden oikeellisuus (diagnostiikkakysymykset)
- Rahoitusmalli pyrkii keskimääräistämään vs. alueiden todellisuus
- Alueille siirtyneet kassavarat vs. peruspääoma

Huomioita lain valmistelun perusteluista

- Vaatimukset talouden sopeuttamisen vauhdista:
 - riski pidemmän ajanjakson palveluiden kestävydestä ja vaikuttavuudesta
 - Epärealistiset suunnitelmat ja sitoutumattomuus
- HUSin vaikutus hinnoittelun kautta on koko YTA-alueella
- Vaikutusmahdollisuudet ovat erilaisia
 - palvelutarve, työllisyys, muuttoliike, ylisukupolviset ongelmat, menetetyt elinvuodet, asiakkuuksia per asukas
- Lainsäädännön ristiriitaisuus
- Ohjausmenettelyiden raskaus alueille
 - Hyvinvointialueneuvottelu, lainanottovaltuus, lisärahoitus, ennakkollinen ohjaus, arviointimenettely

>> Alueiden työrauha turvattava

Esitämme lakimuutosesityksen täsmentämistä

115 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen

Jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava tätä ajankohtaa myöhemmin, kuitenkin [vuoden 2027 tai vuoden 2028 vuoden 2030 loppuun mennessä](#). Valtiovarainministeriö voi tehdä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi;
- 2) kertynyt alijäämä on katettavissa 1 momentissa säädetyssä määräajassa; ja
- 3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä [ja huomioiden hyvinvointialueen perustuslailliset ja hyvinvointialuelain sekä muiden säädösten asettamat velvoitteet palvelujen järjestämisestä](#).

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen hyväksyttyä tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä. Jäljempänä 122 §:ssä tarkoitettu hyvinvointialueen arviointimenettely voidaan aloittaa 123 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyistä poiketen vasta, kun tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetun päätöksen mukainen määräaika on kulunut. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävytydestä 1 momentissa tarkoitettuna määräaikana.

Lisäksi esitämme, että:

[Hyvinvointialueen kertynyt alijäämää voidaan hakemuksesta kattaa hyvinvointialueen taseeseen merkityn peruspääoman verran.](#)

Kiitos